

N:o 56.

Ank. till Riksd. kansli den 21 april 1894, kl. 11 f. m.

Utlåtande, i anledning af dels Kongl. maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken, lag angående värdering af död mans bo och lag angående ändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 juni 1875, dels ock väckt motion i anledning af nämnda förslag till lag angående värdering af död mans bo.

Kongl. Maj:t har den 21 sistlidne februari till Riksdagen aflåtit en till lagutskottet hänvisad proposition n:o 44, så lydande:

Under åberopande af bifogade i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt 87 § regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1:o) lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken;
- 2:o) lag angående värdering af död mans bo; och
- 3:o) lag angående ändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 juni 1875.

Det vid propositionen fogade förslag till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken är af följande lydelse:

Bih. till Riksd. Prot. 1894. 7 Häft. (N:o 56).

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken.

Härigenom förordnas, att 9 kap. 4 § ärfdabalken skall erhålla följande förändrade lydelse:

Nu är boet uppptecknad; då bör en afskrift af bouppteckningen hos domaren ingifvas inom en månad derefter; men i häradsrätten vid nästa ting. Är någon af arfvingarne omyndig eller utrikes stadd; varde ock den rätt hos domaren intecknad, som omyndig eller utrikes vistande i arfvet eger.

Mot ifrågavarande lagförslag har utskottet icke något att erinra; och får utskottet följaktligen hemställa,

1:o) att Riksdagen ville godkänna det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse af 9 kap. 4 § ärfdabalken.

Ofvan omförmälda propositionen vidfogade förslag till lag angående värdering af död mans bo lyder som följer:

Förslag

till

lag angående värdering af död mans bo.

Med upphäfvande af hvad lag och författningar innehålla mot denna lag stridande förordnas härigenom som följer:

1 §.

Den i 9 kap. 1 § ärfdabalken föreskrifna värdering af död mans bo skall förrättas af två eller flere af domstol i den ordning, här nedan stadgas, utsedde värderingsmän.

Desse skola egendomen så värdera, som de efter bästa förstånd och samvete pröfva den vara värd, dervid värdet af aktier, obligationer och dylika handlingar bestämmes med ledning af den vid dödstillfället för hvarje slag af sådana handlingar gällande kurs eller eljest gängse pris, samt värdet af fordringar, som ej anses säkra, efter hvad skäligt anses.

2 §.

För hvarje kommun å landet och hvarje stad nämne vederbörande underrätt före hvarje års utgång minst två inom kommunen eller staden bosatte gode män att under nästföljande året vara värderingsmän vid bouppteckningar.

3 §.

Dödsbodelegare stånde fritt att af de sålunda utsedde värderingsmännen tillkalla hvilka de helst sjelfve vilja, oberoende deraf för hvilken kommun å landet eller stad de blifvit utsedde.

4 §.

Värderingsman, som deltagar i värderingsförrättning, eger därför åtnjuta resekostnads- och traktementsersättning i likhet med hvad om nämndeman i gällande resereglemente är stadgadt.

Är bo vidlyftigt eller så beskaffadt, att värderingsman med nu stadgad ersättning ej kan anses skäligen godtgjord, ege rätten, på gjord framställning, derom förordna efter ty skäligt pröfvas.

Den ersättning, hvarom nu stadgadt är, skall gäldas af tillgångarna i den dödes bo.

5 §.

Då bouppteckning, vid hvars upprättande värderingsmän enligt bestämmelserna i denna lag närvarit, ingifves till annan rätt än den, som värderingsmännen utsett, skall värderingsmännens behörighet styrkas.

6 §.

Denna lag skall icke ega tillämpning i de fall, då borgmästare och råd jemlikt 9 kap. 1 § ärfdabalken för egendomens uppteckning och vär-

dering ega nämna två eller flere redlige män, och ej heller med afseende å bouppteckning, som ej upptager fastighet till ett taxeringsvärde af minst 1,000 kronor och vid hvars inregistrering styrkes, att den dödes sammanräknade årsinkomster, deri inberäknade äfven efterlevande makes, enligt den vid dödstillfället senast förrättade bevillningstaxering icke uppgått till 500 kronor.

7 §.

Hvad i denna lag är stadgadt afser ej rubbning i gällande bestämmelser om utseende af gode män vid arfskiften.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1895; dock att före utgången af år 1894 värderingsmän skola utses i den ordning och till det antal, som i 2 § säges.

I sammanhang med sistnämnda förslag har utskottet till behandling förehaft en af herr *D. Persson* i Tällberg inom Andra Kammären väckt, till lagutskottet hänvisad motion n:o 158, så lydande:

I anledning af Kongl. Maj:ts proposition n:o 44 med förslag till lag angående värdering af död mans bo, tager jag mig friheten erinra, att i 1 § af nämnda lagförslag stadgas, att den i 9 kap. 1 § ärfdebalken föreskrifna värdering af död mans bo skall förrättas af två eller flere af domstol utsedde värderingsmän, och att desse skola egendomen så värdera, som de efter bästa förstånd och samvete pröfva den vara värd.

Jag tillåter mig härvid anmärka, att enligt lagförslaget lemnas desse värderingsmän frihet att efter eget godtfinnande värdera äfven boets fasta egendom, utan att dervid på något sätt vara bundna vid eller taga hänsyn till det fastigheten åsatta taxeringsvärde, en omständighet, som enligt mitt förmenande sätter allt för mycket af både statens och den enskildes intresse, så att säga, på spel. Ty desse värderingsmän kunna efter godtfinnande värdera fastigheten antingen för högt, hvarigenom den enskildes rätt förnärmades, eller också kunna de värdera den för lågt, till förfång för staten.

Vill man hafva garanti för att både statens och den enskildes rätt skall skyddas i detta fall, så tror jag, att det målet säkrast vinnes genom den bestämmelsen, att fastighet skall värderas eller i bouppteckningen upptagas i enlighet med det densamma åsatta taxeringsvärde.

Man kan visserligen häremot invända, att vederbörande underätter skola veta att tillse, det så redliga och samvetsgranna personer blifva utsedde till värderingsmän, att ingen fara för origtiga värderingar bör förutsättas.

Jag är villig att tro, det i de flesta fall så skall ske; men värderingsmännens samvetsgrannhet och nit om uppnåendet af en fullt riktig värdering af fastigheten kunna mana dem att å marken verkställa syn och företaga uppskattning af alla till boet hörande skogar, hvarigenom en så tryckande och olidlig kostnad för sterbhusdelegarne skulle uppstå, att den kunde blifva flera gånger större än den stämpelafgift, som skulle tillfalla staten och för hvilkens skull värderingen skedde.

Med hvilket missnöje och ovilja en sådan lag skulle mottagas i vårt land, är lätt att förutse.

Det torde icke heller vara förenligt med klokhet och god hushållning att stifta sådana lagar rörande skattebidragen till staten, att administrationen för skattens erhållande blifver dyrare eller går till större summor än sjelfva skattebeloppet.

Andra paragrafen i samma lagförslag är äfven af sådan beskaffenhet, att om den oförändrad upphöjes till lag, skall den för mången förorsaka dryga och onödiga kostnader, i ty att der lemnas det vederbörande underrätt frihet att utse blott två värderingsmän för hvarje kommun.

Man kan lätt tänka sig, att rätten ej anser nödigt att utse flere än två för kommunen, i synnerhet som blott två personer i allmänhet mycket väl skulle kunna hinna med att utföra alla sådana inom kommunen förekommande värderingar.

Men i stora och vidsträckta kommuner skulle desse värderingsmän göra långa resor till och från förrättningsstället, hvilka resor också måste betalas af vederbörande sterbhus, arfs- eller testamentstagare, oaktadt det nära intill förrättningsstället kunde bo fullt lika redbara och kompetente personer, som de af rätten utsedde.

När stämningsmannainstitutionen genom kongl. förordningen af den 10 augusti 1877 infördes i vårt land, var man klok nog att gifva 2 § i berörda förordning följande lydelse: »kronofogde, stadsfogde, länsman eller nämndeman vare ock stämningsman utan särskildt förordnande, om han sig det åtager.»

Jag kan ej finna, att något hinder skulle möta eller någon olägenhet uppstå, om man äfven i denna lag tillerkände samma personer behörighet att utan särskildt förordnande vara värderingsmän vid bo-uppteckningars upprättande, men väl skulle man derigenom mången

gång bespara sterbhusdelegare eller andra vederbörande onödiga kostnader.

På grund af hvad jag sålunda anført och under förutsättning att det af Kongl. Maj:t framlagda förslag till lag angående värdering af död mans bo i hufvudsak varder af Riksdagen antaget, får jag härmed föreslå, att Riksdagen för sin del må besluta, att första och andra paragraferna i Kongl. Maj:ts förslag till lag angående värdering af död mans bo måtte erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Den i 9 kap. 1 § ärfdabalken — — — — — värderingsmän.
 Dessa skola egendomen så värdera, som de efter bästa förstånd och samvete pröfva den vara värd, dervid *fastigheten upptages till det densamma åsatta taxeringsvärde samt värdet af aktier, obligationer,* — — — — — efter hvad skäligt anses.

2 §.

För hvarje kommun å landet — — — — — värderingsman
 vid bouppteckningar; *kronofogde, stadsfogde, länsman eller nämndeman vare ock värderingsman utan särskildt förordnande, om han sig det åtager.*

Derest det af Kongl. Maj:t för innevarande Riksdag framlagda förslag angående utvidgning af arfsbeskattningen vinner godkännande, är det äfven enligt utskottets uppfattning visserligen af behof påkalladt, att bestämmelse meddelas i syfte att i bouppteckning värdet af den efterlemnade egendomen i allmänhet blifver upptagen till sitt verkliga belopp, så att staten kommer i åtnjutande af den ökade inkomst, som med förslaget afsetts.

I öfverensstämmelse med hvad statskontoret och kammarrätten yttrat i sitt utlåtande öfver det af särskilda komiterade afgifna betänkande och förslag angående utvidgning af arfsbeskattningen och utsträckt tillämpning af stämpelskatten, anser emellertid utskottet, såväl att den föreslagna värderingen af död mans bo skulle blifva för det

stora flertalet dödsbon onödigt betungande som ock att för tillgodo-seende af statens skatteintresse nödig kontroll angående riktigheten af de i bouppteckningarne upptagna värden å de i allmänhet viktigaste slagen af egendom i dessa bon kan åvägabringas på ett tillfredsställande sätt med vida mindre kostnader för sterbhusdelegarne. Hvad fast egen-dom angår synes nemligen nuvarande bestämmelse, enligt hvilken sådan egendom icke får beräknas till lägre värde än nästföregående årets taxeringsvärde, vara tillfyllestgörande, och hvad lös egendom beträffar, skulle det säkerligen vara för det ändamål, hvarom här är fråga, i det stora hela tillräckligt, om det t. ex. föreskrefves, att vid beräkningen af stämpeln för värdet å aktier, obligationer och öfriga dylika värdepapper i ett dödsbo detta icke finge upptagas lägre än till det vid tiden för bouppteckningen i allmänhet gällande, och att till bestyrkande af detta värde intyg, utgifvet af personer förtrogna med sådana värden, företeddes vid begäran om bouppteckningens inregistrering hos dom-stolen. Öfrig egendom i dödsbon synes utskottet i allmänhet icke vara för statens skatteintresse af den vikt, att för värderingen deraf en för de enskilde så betungande anordning, som den af Kongl. Maj:t före-slagna, bör införas.

Af ofvannämnda utaf embetsverken anförda skäl kan utskottet icke tillstyrka de i Kongl. Maj:ts ifrågavarande förslag upptagna be-stämmelser, äfven med de jemkningar deri, som af herr Persson i ofvan anförda motion blifvit föreslagna.

Utskottet hemställer alltså,

2:o) att Kongl. Maj:ts förslag till lag angående värdering af död mans bo äfvensom herr D. Perssons i detta ämne afgifna motion icke må af Riksdagen godkännas.

Ofvannämnda Kongl. Maj:ts förslag till lag rörande ändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, in-teckningar och andra ärenden den 16 juni 1875 är af denna lydelse:

Förslag

till

lag angående ändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 juni 1875.

Häriigenom förordnas, att 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 juni 1875 skall erhålla följande förändrade lydelse:

Öfver följande ärenden skola vid underrätt föras särskilda protokoll, nemligen: ett öfver lagfarter med fång af fast egendom; ett öfver inteckningar i sådan egendom; ett öfver äktenskapsförord; ett öfver förmyndares tillsättande och entledigande samt ett öfver bouppteckningar, testamenten, som vid domstolen bevakas, morgongåfvobref och afhandlingar om lösöreköp. Uti lagfarts- och inteckningsprotokollen skall för hvarje ärende å brädden tecknas namnet på den egendom, som lagfares eller intecknas, samt uti öfriga protokollen för ärende, som angår inregistrering af bouppteckning eller bevakning af testamente, den dödes namn och för annat ärende namnet å den person ärendet rör.

Vid rådstufvurätt skall ock föras särskildt protokoll öfver förlagsinteckningar. I det protokoll skall för hvarje ärende å brädden tecknas förlagstagarens namn jemte uppgift om rörelsens beskaffenhet och orten hvarest den drifves.

Har någotdera af de ärenden, nämnda äro, icke förevarit, varde det i protokollet anmärkt.

Mot detta förslag har utskottet icke någon anmärkning att framställa; och hemställer utskottet följaktigen,

3:o) att Riksdagen må godkänna det af Kongl. Maj:t framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse af 1 § i förordningen angående särskilda protokoll öfver lagfarter, inteckningar och andra ärenden den 16 juni 1875.

Stockholm den 21 april 1894.

På lagutskottets vägnar:

L. ANNERSTEDT.

Reservation:

beträffande 2 punkten af utskottets hemställan af herrar *Hasselrot* och *Bruzelius*, hvilka ansett, att Kongl. Maj:ts förslag till lag angående värdering af död mans bo bort af utskottet tillstyrkas.

Herrar *von Krusenstjerna* och *F. Andersson* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i ärendets behandling inom utskottet.
